

Ympäristöministeriö

PL 35

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTOJEN TÄYDENTÄMINEN KUSTANNUSVAIKUTUSTEN, YRITYSVAIKUTUSTEN JA RAKENNUKSEN KOKONAISENERGIANKULUTUSVAATIMUSTEN (E-LUKU) OSALTA (Dnro YM7/6211/2010)

Kiitämme saamastamme pyynnöstä täydentää aiempaa lausuntomme koskien lausuntapyyntöä Suomen rakentamismääräyskokoelman osien C4, D2, D3 ja D5 uusimisesta ja osan C3 kumoamisesta.

Rakentamismääräyskokoelman muutokset on ajateltu tällä hetkellä toteuttaa asetusmuutoksina. Muutokset määrittelevät kuitenkin yksilön velvollisuuksia niin pitkälle, että ne tulee määritellä lain tasolla. Todellisia laskelmia tehtäessä on käynyt edellisen lisäksi ilmi, että muutokset asettavat eri lämmitysjärjestelmät kilpailullisesti täysin eriarvoiseen asemaan. Lähes keinotekoisesti kikkailamalla voi uudisrakentaja saada valittua pienkohteen lämmitysjärjestelmäksi haluamansa sähkölämmityksen tyyppitalossa. Kuitenkin yksittäisen erkkerin lisäys vakioratkaisuun estää helposti sähkölämmityksen toteuttamisen. Rivitalojen samoin kuin kerrostalojen kohdalla määräykset käytännöllisesti katsoen kieltävät sähkölämmityksen käytön. Tämä ei voi olla suomalaisen hyvän hallintotavan mukaista (mm. Hallintolaki 2003/434 6§) eikä tällaista kieltä voida määritellä asetustasoisella määräyksellä. Perusteet joiden johdosta tällainen tilanne on tehty mahdolliseksi, eivät ole relevantteja, kun pidämme lähtökohtana alkuperäisiä tavoitteita. CO₂ päästöjen vähentäminen ja uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisääminen on edelleenkin keskeinen pääasiallinen tavoite ja perusteena energiatehokkuusvaatimustenkin täsmennettyyn mukaan ottoon. On uskomatonta, että pystymme kyllä rakentamaan lähes nollaenergiataloja jo nyt, mutta tämäntasoinen rakentaminen koskisi vain sähkölämmitteisiä taloja.

Uudisrakentajat pakotetaan asetusmuutosten seurauksena sellaisiin lisäkustannuksiin, että niitä ei voi missään tilanteessa pitää kohtuullisina saavutettuihin tavoitteiden mukaisiin hyötyihin nähden. Kustannusoptimaalinen taso jota direktiivikin edellyttää, on kokonaan unohtunut. Todellisen kilpailun hävityssä lämmitysjärjestelmien valinnasta, aiheutuu uudisrakentajille siitakin varmuudella lisäkustannuksia, jotka entisestään pahentavat heidän taloudellista asemaansa. Kustannusten kasvu uudisrakentajalle onkin niin merkittävä, että jo se yksistään edellyttää lain tasoista käsittelyä.

Hyväksymme ilomielin lähtökohdaksi CO₂ päästöjen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet ja uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisäämisen sekä energiatehokkuuden huomioimisen. Vertailulaskelmien lopputuloksista voidaan päätellä, että nämä peruslähtökohdat on pääosin unohdettu ottamalla mukaan

energiamuodon kertoimen määrittämiseen primäärienergiakerroin. Primäärienergiakerroin voi toimia hyvin fossiilisten polttoaineiden keskinäisessä vertailussa, mutta fossiilisten ja muiden energiantuotantomuotojen väliseen vertailuun se on soveltumaton ja osin mielivaltainen. Sillä kun ei ole mitään tekemistä CO₂ päästöjen tarkastelussa eri energiamuotoja keskenään vertailtaessa. Eivätkä tietyt kohdat asetusmuutoksissa nykymuotoisena edistä myöskään uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisäämistä. Primäärienergiakertoimia nyky muodossa käytettäessä öljykäyttöinen kaukolämmitys on energiatehokkuudeltaan lähes 3-kertainen keskitetyllä vesivoimalla, tuulivoimalla tai aurinkoenergialla tuotettuun sähkölämmitykseen verrattuna ja on lisäksi ilmeisesti päästöjä tuottamaton sisältäen uusiutuvaakin energiaa? Uskottavaa eikö totta? Energiatehokkuuteenkaan primäärienergiakertoimen käyttöön otolla ei ole juurikaan positiivista merkitystä, huomioiden tulevaisuuden muuttuva tilanne energiankulutuksen jakautumisessa eri käyttötartpeiden mukaan. Onkin päädyttävä lopputulokseen, että asetusmuutosehdotuksessa annetut energiamuotojen kertoimien arvot ovat vain mielipiteiden tuotos jossa ei ole huomioitu kokonaisuutta, eivätkä perustu faktatietoon. Jos eri energiamuodon kertoimia määritetään, niiden tulee pohjautua yksinomaan läpinäkyviin faktatietoihin ja laskelmat lähtötietoineen tulee olla kaikkien käytettävissä. Määrittelyn lähtökohtana tulee olla keskeisesti CO₂ päästöjen vähentäminen ja uusiutuvan energian tuotannon lisääminen. Nyt asetusluonnoksessa olevat energiamuotojen kertoimet asettavat tavoitteiden toteuttamiselle jyrkeviä esteitä ja pahimmillaan ohjataan jopa päästöjä lisääviin toteutusratkaisuihin. Samalla unohtaen uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisäämisen tarve.

Asetusmuutosten valmistelussa on turvauduttu aivan liian kapea-alaiseen osaamiseen. Tarkempiin laskentaperusteisiin tutustuttaessa on käynyt ilmi, että osissa perusteissa on menty hyvinkin pikkutarkkaan kuukausitason tarkasteluun, kun taas toisissa kohdissa on turvauduttu vuosikohtaisiin arvioperusteisiin likiarvoihin. Osaamisen puute näkyy selkeästi juuri sähköistysalan sisällöissä, mutta ei ihme, sillä sähköistysalan edustus on täysin unohdettu. Asetusten eteenpäin vieminen edes korjattuina ei ole oikein. Muutokset on vietävä lainsäädännön menettelytapoja noudattaen eteenpäin ja valmistelutyö on käynnistettävä uudelleen, ottaen siihen mukaan riittävästi myös eri sähköistysalan osajia. Näin tehden varmistetaan tasokkuuden ja tietämyksen nostaminen sähköistysalan sisällöissä sille tasolle, jolla sen kuuluu olla. On myös mahdollistettava kaikkien osapuolien tasapuolinen huomioiminen kaikissa sisällöissä. Samalla voidaan huomioida jo olemassa olevan rakennuskannan peruskorjauksiin liittyvät vaatimukset. Olemme aiemminkin tarjonneet osaamistamme käyttöön, mutta sitä ei ole huolitettu. Toivottavasti nyt tarjoamaamme yhteistyöhön tartutaan ja sitä kautta aikaansaadaan järkevä lopputulos.

Asetusmuutoksia valmisteltaessa tulee kertoimia yms. asioita määrittää tulevaisuuden tavoitteiden mukaisesta näkökulmasta, eikä jostain jo ajat siten eletystä kaukaisesta menneisyydestä. ERA 17 raportissa kuvataan tavoitetilaa vuodelle 2017 niin, että silloin rakentamisessa päästään lähes nollaenergiaratkaisuun. Tuo ajankohta on varsin lähellä. Tämä tarkoittaa rakennusten energiankäytössä oleellisia muutoksia. Menneiden vuosikymmenten rakennuksissa on totuttu pitämään energian käytön jakautumista eri käyttökohteisiin seuraavana: Lämmitys 50 %, Lämmin käyttövesi 20 % ja Kotitaloussähkö 30 %. Näiden lukujen osalta olemme yksimielisiä. Lähes nollaenergiaratkaisujen myötä suhdelukujen voidaan olettaa muuttuvan seuraaviksi: Lämmitys 8 %, Lämmin käyttövesi 37 % ja Kotitaloussähkö 55 %, kokonaisenergiankulutuksen samalla laskiessa. Tämä kaikki huomioimatta sähköautoja, jotka tulevat muuttamaan suhdelukuja entisestään niin, että kotitaloussähkön osuus kasvaa muiden energiankäytön

osuuksien pienentyessä. Pientaloissa on turha puhua vesikiertoisesta lämmitysjärjestelmästä muuntojoustavuuksineen, koska tulevaisuuden pientalo ei tällaista lämmitysjärjestelmää edes tarvitse. Tilakohtaisia mukavuuslämmityksiä (wc, pesuhuone, sauna, yms) tarvittaneen ja niillä voidaankin tuottaa se lisälämmityksen tarve kireimmilläänkin pakkasilla. Mukavuuslämmitysten energiankulutus on kuitenkin varsin marginaalinen ja varsinkin puurakenteisissa asuinrakennuksissa kuivat lämmitysjärjestelmät ovat monin tavoin turvallisempia ja edullisempia muihin lämmitysjärjestelmiin verrattuna.

Edellä mainituilla vuoden 2017 osuuksilla lämmitysenergian kulutuksen merkitys on siis marginaalinen. Sitä se on pitkälti jo vuoden 2010 määräyksien mukaan rakennettaessa ainakin pientaloissa. Lämpimän käyttövedenkin osalta on tulevaisuudessa paljon tärkeämpää, että sitä voidaan hyödyntää tehokkaasti energia-akkuna sähkön kuormitushuippujen tasauksiin, kuin se millä energiamuodolla se tuotetaan. Sähköautojen tuleminen tuo vielä omat lisätarpeensa kuormitusten ohjauksiin ja tasauksiin. Kotitaloussähkön energiatehokkuuteen ja käytön vähentämiseen tarvitaan laaja sähköistysalan tuntemus, jota ei muilla aloilla ole, siksi sähköistysalan riittävän laajaa mukaan ottoa valmisteluvaiheeseen voidaan pitää täysin välttämättömänä. Tulevaisuuden todellisuus on, että kaukolämpöalueiden ulkopuolelle rakennettavien pientalojen energiankäyttö tulee olemaan vähintäänkin 65 – 70 % sähköä. Eikö asetusmuutoksen toteutuksessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota tähän tosiasiaan, vaikka se vaikeaa olisikin. Tarjoamme kuitenkin yhteistyön kättä myös näiden asioiden läpikäymiseen ja ongelmien ratkomiseen.

Järkeviä perusteita valmistumisaikataulun siirtämiseen ei ole. On paljon parempi valmistella muutokset kokonaisuudessaan huolella ja kaikki asiaan liittyvät näkökulmat huomioiden. Ei liene kenenkään edun mukaista tehdä hätiköimällä uutta ”jätevesiasetusta”, joka joudutaan myöhemmin kumoamaan ja jonka seurauksena on ehditty kuitenkin aiheuttamaan suuria perusteettomia kustannuksia pientalon rakentaneille nuorille lapsiperheille.

Espoossa 3 pñä joulukuuta 2010

SÄHKÖLÄMMITYSFOORUMI RY

Gustaf Åberg
puheenjohtaja

Arto Saastamoinen
asiamies